

Digitale verslaving begint bij gemak en eindigt bij **afhankelijkheid**

- Wie ben je?
- Wat doe je?
- Waar werk je?
- IT achtergrond?
- Ben je verslaafd?

iBestuur

de uitdagingen en kansen van de NDS

3000 professionals

4400 beslisregels

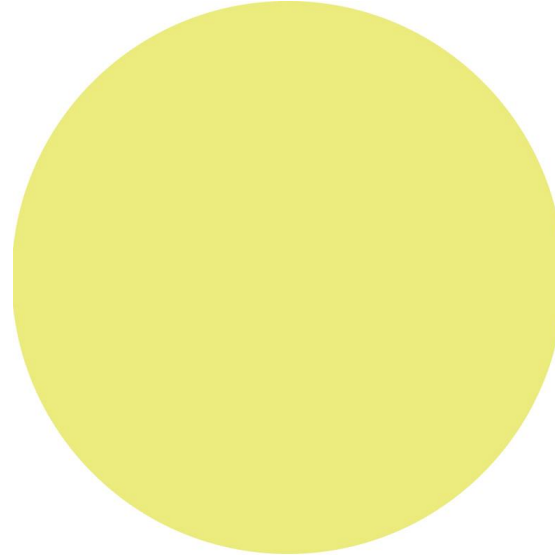
4 miljoen documenten

+ 160 miljoen per maand

+/- 110.000 gezinnen

Jean-Paul van der Ham

Tech Lead / MT-lid

× Gemeente
× Amsterdam

Gemeente
Rotterdam

Socrates is al 20+ jaar onze held

Crisis werd kantelpunt

Minder gedoe, meer resultaat

Blauwdruk wendbare, digitale en
menselijke overheid

Jo-an Dolleman

Marketingcommunicatiecoördinator

× Gemeente
× Amsterdam

Gemeente
Rotterdam

Cultuur is alles!

Kennis is goud

Vertrouwen

**Psychologische
veiligheid**

Dienend le

Vrijheid

Transparant

Cloudwatervrees

Transparat

Eigenaarschap

Angstcultuur

Blameless cultuur

Zingeving

Status quo tarten

Heilige huisjes

Processen als doel

C-level

End-to-end ownership

Managers

Tolpoortjes

Kennisdeli

**World Class
Workplace**

Architecten

Hiërarchie

Mensen centraal

**Resultaat
fetisjisme**

Kosten meer dan **gehalveerd**. Snelheid en kwaliteit **verdubbeld**.
Inhuur teruggebracht tot **<10%**. Altijd in-control en compliant.

Soeverein = Onafhankelijk

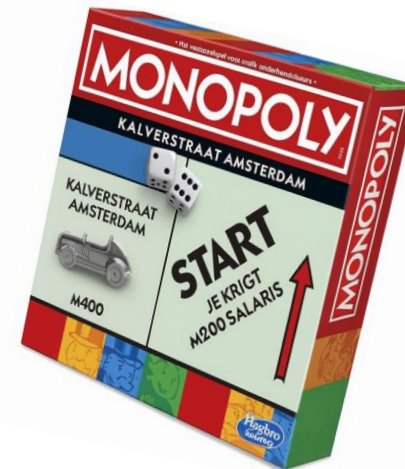
Soeverein $\neq$ Onafhankelijk

Juridisch

Economisch

Hardware

Microsoft
Citrix
Software
vmware
ORACLE

Afkicken van onze **Software Verslaving**

Om klaar te zijn voor de **Europese** cloud

WIGO IT

WIGO IT

WIGO IT

Overige software

Hosting software

Hardware

On-premise
Datacenter (2020)

Soeverein

100%

Amerikaanse
Cloud (2025)

Soeverein?

Europese
Cloud (20??)

Soeverein

Minimaal 5 tot 10 jaar

Max 3 maanden

Soeverein **vs** Veiligheid

MASS

Emotie

Realiteit

Wij kiezen dus bewust voor de hyperscalers, niet omdat het moet, maar omdat we het willen.

WIGO IT

WIGO IT

WIGO IT

Overige software

34.000 security engineers?

34.000 security engineers

34.000 security engineers?

Hosting software

HYOK

(Hold Your Own Key)
In transport, rust en verwerking

HYOK

(Hold Your Own Key)
In transport, rust en verwerking

HYOK

(Hold Your Own Key)
In transport, rust en verwerking

Hardware

On-premise
datacenter

Amerikaanse
Cloud

Europese
Cloud

Soeverein?

Soeverein?

Soeverein?

Minimaal 5 tot 10 jaar

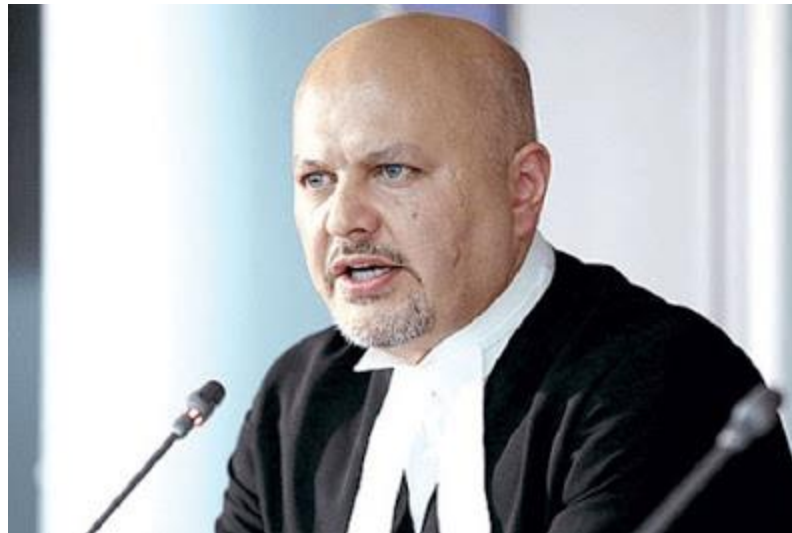
Max 3 maanden

Karim Khan

chief prosecutor of the International Criminal Court (ICC)

Microsoft 365

34.000 (security)
engineers?

EuroSoft 345

Staat de **soevereiniteit** van Europa onder druk?

Politieke ambtsdragers

12.406

< 5% IT achtergrond

Het is geen technische maar een
bestuurlijke uitdaging

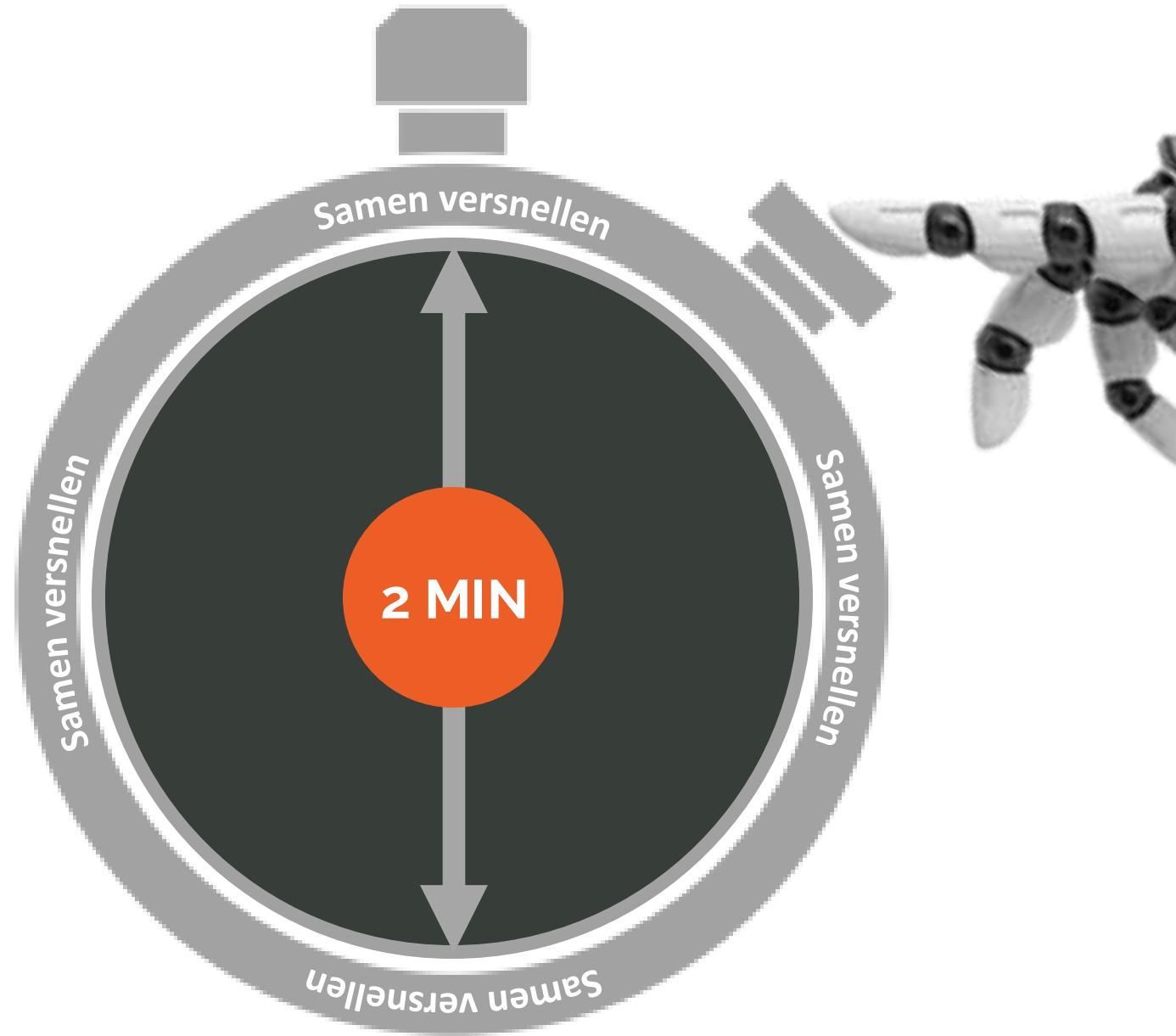
PROVINCIES

STAP 1: Behandel IT niet als
inkoopvraag maar een
kerncompetentie

Praktijk Test

Alle stoelen en tafels
aan de kant binnen 2
min.

Stellingen

Kleur bekennen

**Ik ben soeverein in mijn
eigen datacenter.**

**FI(M)SA section 702 stopt
NIET bij de grens van de
cloud.**

**Wij hebben een strategie
om digitaal af te kicken**

**Wij accepteren
(onbewust) dat gemak
belangrijker is dan
onafhankelijkheid.**

**Liever veilig dan
soeverein**

**Liever soeverein dan
veilig**

**Wij zijn niet verslaafd
aan Amerikaanse
software**

**We krijgen afkick
verschijnselen als
Microsoft een storing
heeft**

**De NDS is een technische
uitdaging**

**De NDS is een
bestuurlijke uitdaging**

**Encryptie maakt mijn
onaantastbaar**

**Ze weten altijd wel een
weg te vinden om bij je
data te komen**

Soeverein

Soeverein

Soeverein

Soeverein

Wat kan **ik** doen?

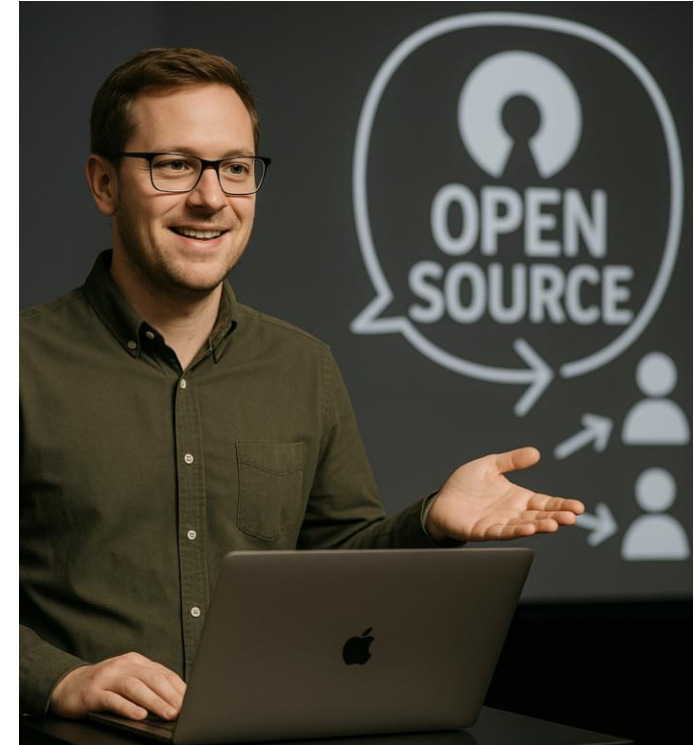
HYOK

(Hold Your Own Key)

In transport, rust en verwerking

Donderdag
13 november webinar van
16:30 tot 18:30 (online)

CG

Open source
software

Tijdslijn: hoe “**T**errorismebestrijding” leidt tot verlies van **S**oevereiniteit

1981 – Executive Order 12333 (EO 12333)

- Getekend door president Reagan.
- Geeft de Amerika zeer ruime bevoegdheden om **buiten de VS** communicatie te verzamelen.
- Belangrijk: geen rechterlijke toetsing, geen warrants.
- Richt zich op **kabeltaps, satellietcommunicatie, onderzeese kabels** en alles wat “internationaal” is.
- In de praktijk: de **grondslag voor grootschalige internationale surveillance** van niet-Amerikanen.

2001 – Patriot Act

- Na 9/11 ingevoerd.
- Breidt binnenlandse en internationale surveillancebevoegdheden enorm uit.
- Legaliseert *bulk metadata collection* (telefoon, internet, financiële gegevens).
- Wordt symbool van de “war on terror”-surveillance.

2008 – FISA Amendments Act (Section 702)

- Past de Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA, 1978) aan op de digitale realiteit.
- **Section 702** geeft de NSA en FBI het recht om bij Amerikaanse providers (Google, Microsoft, Apple, Facebook, **Equinix** etc.) **bulk** (meta)data op te vragen over **niet-Amerikanen buiten de VS**, zonder individuele warrants.
- Bekend van programma's als **PRISM** en **Upstream collection**.
- Snowden-onthullingen (2013) laten zien hoe massaal dit wordt toegepast.

2018 – CLOUD Act

- Ontstaat na de **Microsoft Ireland-case** (VS eist data op uit Ierse datacenter).
- Verplicht Amerikaanse bedrijven (Microsoft, AWS, Google, Apple, Meta) om data te overhandigen **ongeacht waar die fysiek opgeslagen is**.
- Maakt duidelijk dat **data in Europa bij Amerikaanse clouds** niet soeverein beschermd is tegen de VS.

